OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Asiantuntijalausunto
Tarja Leblay
Opetusneuvos
Opetushallitus
1.10.2026
OPH-6219-2026

Asiantuntijalausunto/HE 109/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yleistukilain, työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain sekä yleisistä kielitutkinnoista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt asiantuntijalausuntoa otsikon mukaisessa asiassa. Lausuntoni keskittyy yleisiin kielitutkintoihin sekä kielitaitoon yleisellä tasolla. Totean lausuntona seuraavan:

Opetushallitus kannattaa esitystä, jossa ehdotetaan, että suomen tai ruotsin kielen keskitason yleinen kielitutkinto tai sen osakoe olisi maksuton niille henkilöille, jotka eivät osallistuisi kotoutumiskoulutukseen omista valmiuksistaan, taidoistaan tai tarpeistaan johtuen. Esitys on Opetushallituksen näkemyksen mukaan linjassa maksuttoman kotoutumiskoulutuksen kanssa.

1. Yleiset kielitutkinnot

Esityksessä ehdotetaan, että kielitaidon osoittamiseksi kotoutumistukea ylemmän yleistuen saamiseksi riittäisi kahden osakokeen suorittaminen keskitasolla. Esitys kahden osakokeen riittävyydestä on erityisen ajankohtainen YKI-järjestelmän näkökulmasta, sillä järjestelmässä on tänä syksynä otettu käyttöön osakoesuoritusmahdollisuus koko tutkinnon suorittamisen sijaan.

YKI-järjestelmässä kansalliskieltemme keskitason testit, ja aivan erityisesti suomen kielen testit, ovat suoritetuimpia ja samalla myös ruuhkaisimpia testejä tutkintojärjestelmässä. Keskitason testien suurimmat suorittajaryhmät edustavat Suomen kansalaisuuden ja pysyvän oleskeluluvan hakijoita. Asiaa koskevassa lausuntopalautteessa tuotiin esiin huoli testipaikkojen riittävyydestä. Opetushallitus on jo lisännyt testipäiviä järjestelmään. Lisäksi Opetushallitus ponnistelee jatkuvasti uusien testijärjestäjien löytämiseksi, jotta voidaan vastata asianmukaisesti kasvaviin suorittajamääriin.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Asiantuntijalausunto
Tarja Leblay
Opetusneuvos
Opetushallitus
1.10.2026
OPH-6219-2026

2. Vaadittavat tietojärjestelmämuutokset

Yleisesti voidaan todeta, että maksuttomat testit aiheuttavat paljon lisätyötä tietojärjestelmien kehittämisen ja yksittäisten asiakkaiden identifioinnin näkökulmasta. Ehdotettuun lakimuutokseen liittyy ainakin yksi uusi integraatio:

Integraatio KEHA-keskuksen työvoimapalveluiden asiakastietojärjestelmän ja YKI-ilmoittautumisjärjestelmän välillä.

Opetushallitus saa rajapinnan kautta tiedon KEHAlta, että henkilö on oikeutettu yhteen maksuttomaan YKI-ilmoittautumiseen. Toteutuksessa huomioidaan, että työvoimaviranomaisen asiakkuus on salassa pidettävää tietoa.

Asiaa on valmisteltu jo varsin pitkälle yhteistyössä KEHA-keskuksen kanssa ja vaadittavat järjestelmämuutokset saadaan valmiiksi lain voimaantuloon mennessä.

3. Yleistä kielitaidosta

Opetushallitus pitää esityksessä mainittua kielitaidon tasoa (B1.1) suhteellisen korkeana vaatimuksena, jota harva maahanmuuttaja saavuttaa noin vuoden kestävän kotoutumiskoulutuksen päätteeksi. Myös työvoimaviranomaisen tekemä arviointi henkilön kielitaidosta vaikuttaa vaativalta tehtävältä, koska työvoimaviranomaisella ei yleensä ole kielitaidon arvioinnissa tarvittavaa osaamista.

Opetushallitus pitää perusteltuna tavoitetta vahvistaa kotimaisten kielten asemaa Suomeen kotoutumisessa ja työmarkkinoille sijoittumisessa. Etuusjärjestelmään luodun kielen opiskeluun liittyvän kannustimen käyttöönotto edistää tätä tavoitetta, koska toimiminen yhteiskunnan täysimääräisenä ja aktiivisena jäsenenä edellyttää kotimaisten kielten hallintaa riittävällä tasolla. Opetushallitus pitää hyvänä sitä, että kielitaidon osoittamisen tapoja on lisätty lausuntopalautteen pohjalta. Edelleen kannatettavaa on, että kotoutumistukena maksettavaa yleistukea koskevissa poikkeuksissa (yleistukilaki, 11 b §) on huomioitu asianmukaisesti vammaan

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

Asiantuntijalausunto
Tarja Leblay
Opetusneuvos
Opetushallitus
1.10.2026
OPH-6219-2026

tai muuhun syyhyn perustuva poikkeus sekä viittomakieliset henkilöt, joille on tarjolla vain rajallinen määrä opintopalveluja. Opetushallitus tähdentää kuitenkin joidenkin lausunnonantajien tapaan, että vammaan tai muuhun syyhyn perustuva poikkeus olisi käytännön työn sujuvan toteuttamisen kannalta syytä määritellä mahdollisimman tarkasti.

Opetushallitus
Hakaniemenranta 6, PL 380, 00531 Helsinki
+358 29 533 1000, kirjaamo@oph.fi
www.oph.fi, Y-tunnus: 2769790-1